

Ενδοστοματική- Εξωστοματική Κλινική Εξέταση

Χατζηπέτρος Εμμανουήλ

Επίκουρος Καθηγητής Οδοντιατρικής Σχολής

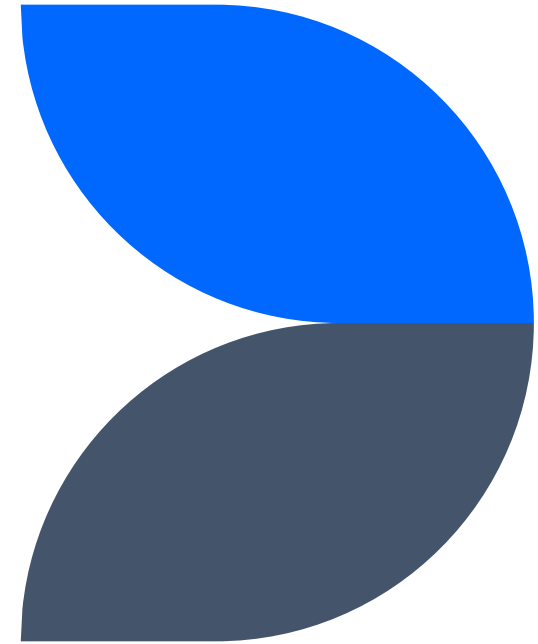
Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Μέθοδοι Κλινικής Εξέτασης

1. Επισκόπηση
2. Ψηλάφηση ή Ανίχνευση
3. Επίκρουση
4. Ακρόαση

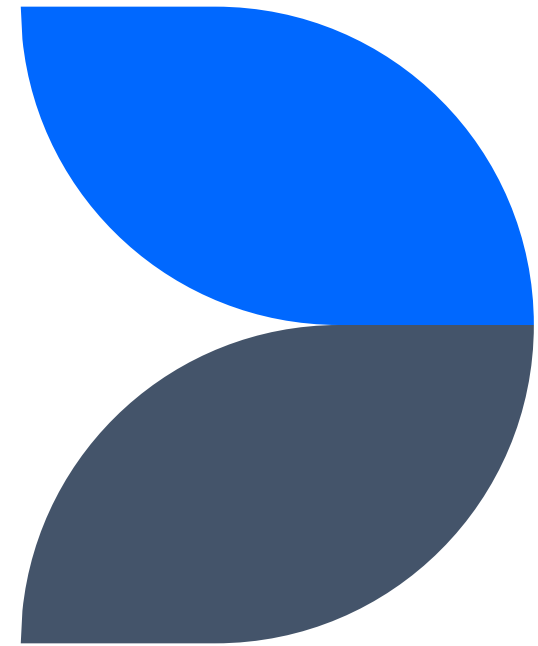
ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- Συστηματική οπτική εκτίμηση του ασθενούς κατά την εξέταση
- Χροιά δέρματος-βλεννογόνου, όρια, σχήμα, συμμετρία προσώπου-στόματος, κινητικότητα της κάτω γνάθου και των μυών της γλώσσας, έκφραση, αντιδράσεις προσώπου
- Ανατομική, λειτουργική και ψυχολογική κατάσταση του ασθενούς
- Συγκριτική εκτίμηση αντίστοιχων ημιμορίων
- Ωχρός βλεννογόνος: **αναιμία ή ίκτερος**
- Κυανωτικός βλεννογόνος: **καρδιακή ή αναπνευστική νόσος**
- Δίαχυτη μελάγχρωση: **νόσος Addison ή σ. Peutz-Jeghers**

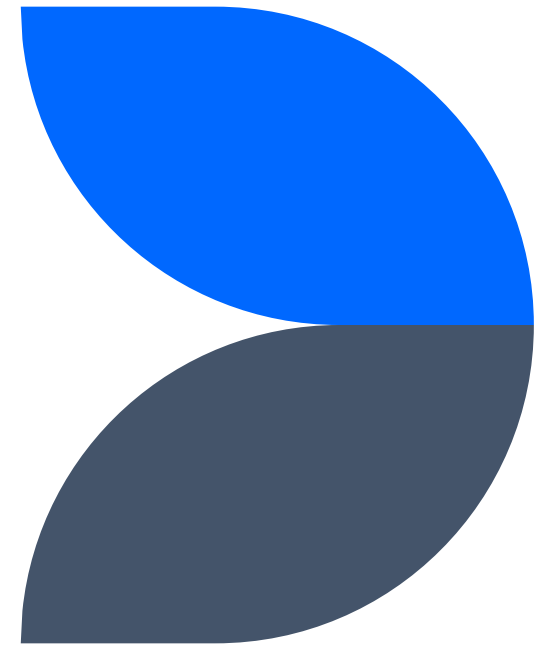
Ψηλάφηση ή Ανίχνευση

- Δάκτυλα ή ανιχνευτήρας
- Πάχος, πυκνότητα, κινητικότητα, συμμετρία, σχήμα βλεννογόνου, επιφάνεια δοντιών και ούλων
- Συγκριτική εκτίμηση των δύο ημιμορίων προσώπου και στόματος
- **Με τα δάκτυλα και των δύο χεριών** (μαλθακοί και ευκίνητοι ιστοί ή βλάβες)
- **Με τα δάκτυλα του ενός χεριού** (μαλθακοί και ευκίνητοι ιστοί ή βλάβες)
- **Με ένα δάκτυλο** (σκληροί ιστοί ή βλάβες)
- **Αμφίπλευρη ψηλάφηση** (ΚΓΔ, υπογνάθιοι λεμφαδένες)
- **Ανίχνευση με τον ανιχνευτήρα**

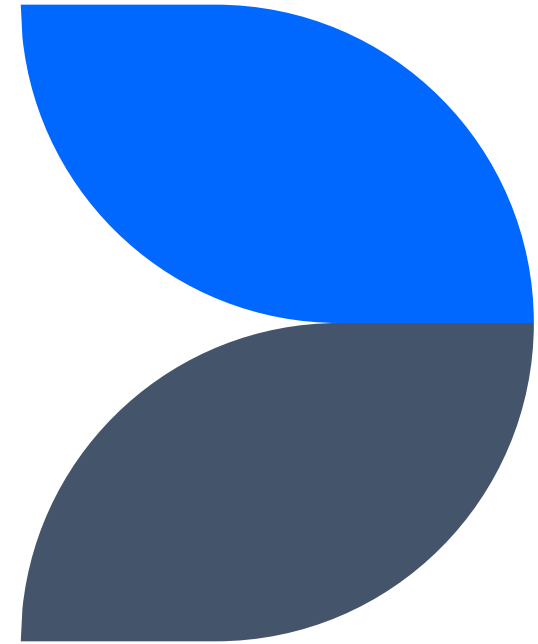
Επίκρουση

- Δάκτυλα ή ανιχνευτήρας
- Ήχοι ανάλογα με την πυκνότητα και την υφή των ιστών
- Επίκρουση δοντιών με τη λαβή του ανιχνευτήρα (πόνος κατά την επίκρουση???)
- Επίκρουση οστών των γνάθων με το μέσο δάκτυλο και των δύο χεριών
- Επίκρουση μυών με ένα ή δύο δάκτυλα ενός χεριού
- **Συγκριτική εξέταση παραγόμενων ήχων των δύο ημιμορίων**

Ακρόαση

- Αναγνώριση φυσιολογικών ή παθολογικών ήχων που παράγονται από το ανθρώπινο σώμα
- ΚΓΔ, σύγκλειση δοντιών, ομιλία, αναπνοή
- **Παθολογικοί ήχοι ΚΓΔ:** διαταραχές διάρθριου δίσκου ή της άρθρωσης
- **Διαταραχές ομιλίας:** απώλεια δοντιών, κακότεχνες προσθετικές εργασίες, υπερωιοσχιστία, παράλυση μυών
- **Διαταραχές αναπνοής:** άσθμα, αδενοειδείς εκβλαστήσεις

Συνθήκες και Μέσα Κλινικής Εξέτασης

- Κατάλληλος και επαρκής φωτισμός
- Κατάλληλη και άνετη θέση ασθενούς και οδοντιάτρου
- **Κάτοπτρο, ανιχνευτήρας, περιοδοντικός ανιχνευτήρας, λαβίδα, γάζες, μάσκα, γάντια, γλωσσόπνιστρο**, παρειοκάτοχα, χαρτί δήξης, αποκαλυπτικά διαλύματα
- Εκτίμηση ζωτικότητας πολφού: ηλεκτρικός δοκιμαστήρας πολφού, υδρο-αεροσύριγγα θερμού και ψυχρού νερού

Ενδοστοματική Κλινική Εξέταση

Ακολουθείται πάντοτε μία **σειρά εξέτασης** των διαφόρων μορίων της στοματικής κοιλότητας:

Χείλη

Βλεννογόνος χειλέων και παρειών

Υπερώα

Έδαφος του στόματος και κάτω επιφάνεια γλώσσας

Γλώσσα

Στοματοφάρυγγας

Σύγκλειση

Περιοδόντιο

Δόντια

Εξέταση Χειλέων

- Επισκόπηση και Ψηλάφηση
- Σχήμα, θέση, χροιά, υφή
- Λειτουργία (σύγκλειση, θέση ανάπαυσης, κατάποση)
- Επισκόπηση πρώτα με κλειστό στόμα
- Επισκόπηση με ελαφρά ανοιχτό στόμα
- Επισκόπηση σε θέση γέλωτος
- Επισκόπηση στην ομιλία

Εξέταση Χειλέων

Επισκόπηση με ελαφρά ανοιχτό στόμα:

- Η γραμμή του άκρου του **άνω χείλους** κατέρχεται μέχρι το **1/3 κοπτικώς των άνω προσθίων δοντιών**
- Η γραμμή του άκρου του **κάτω χείλους** βρίσκεται στο **ίδιο επίπεδο ή λίγο ψηλότερα από το κοπτικό χείλος των προσθίων κάτω δοντιών**

Εξέταση Χειλέων

Σφίγγετε τα δόντια και χαμογελάστε...

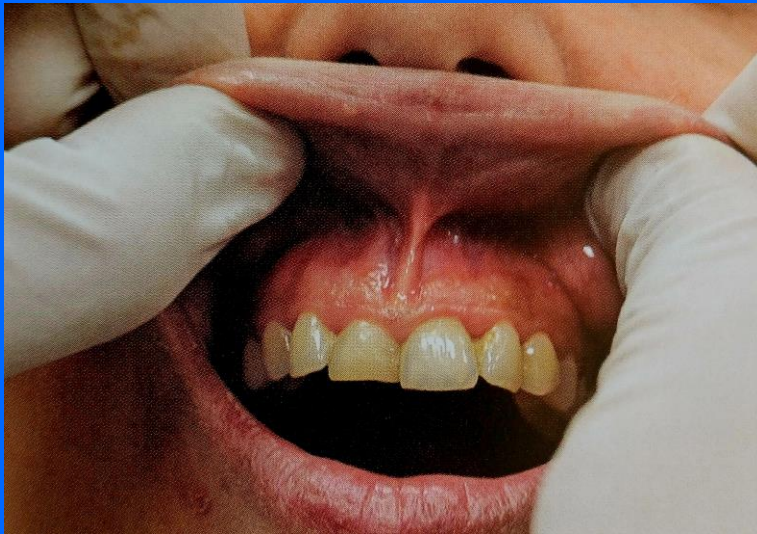
- Σχήμα και θέση: ανατομική περίμετρο των γνάθων, μυϊκός τόνος, μέγεθος χειλέων
- Θέση ανάπαυσης: τα άκρα των χειλέων συμπλησιάζουν χωρίς ιδιαίτερη προσπάθεια των μυών
- Φυσιολογική συμμετρία
- Έλεγχος της VII εγκεφαλικής συζυγίας (προσωπικό νεύρο)

Εξέταση Χειλέων

- Πιο έντονο χρώμα: λεπτό επιθήλιο, αυξημένη τριχοειδική κυκλοφορία, απουσία κερατίνης
- Άνω και κάτω χείλος: ίδιο **ρόδινο χρώμα**
- Κάτω χείλος ατόμων που είναι εκτεθειμένα στον ήλιο και στον αέρα: **κυανό ή υπέρυθρο** (υπεριώδης ακτινοβολία, αφυδάτωση)
- Ερυθρά και υγρά: **καθ' έξιν δήξη χειλέων**
- Ξηρά ή/και με ραγάδες: **στοματική αναπνοή**
- **Καρδιαγγειακές νόσοι**: μεταβολή στη χροιά

Εξέταση Χειλέων

- Ψηλάφηση: χείλη εν χαλάσει και εν συσπάσει
- Με τα δύο δάκτυλα του ενός χεριού (δείκτη και αντίχειρα)
- Με τους δείκτες και των δύο χεριών

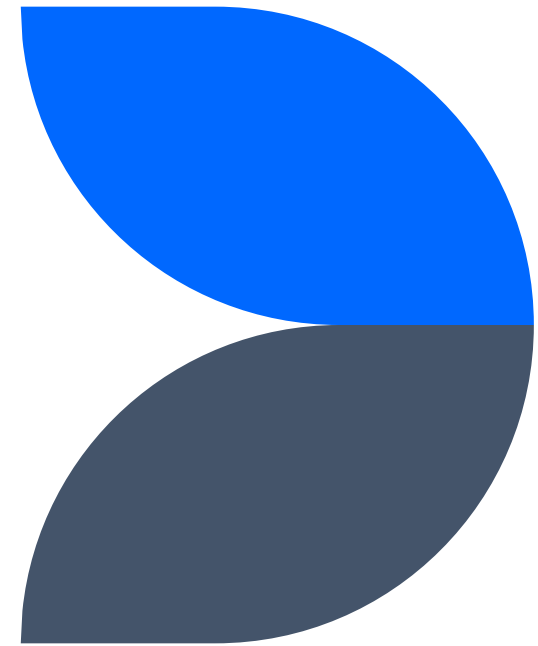
Εξέταση Βλεννογόνου Χειλέων και Παρειών

- Επισκόπηση και Ψηλάφηση: χροιά, υφή, σιαλογόνοι αδένες, εκφορητικοί πόροι, χαλινοί
- Φέρονται τα χείλη προς τα άνω και έξω με δείκτη και αντίχειρα και των δύο χεριών
- Ρόδινη χροιά: Καυκάσια φυλή
- Κυανίζουσα ή μελαγχρωματική χροιά: Μαύρη φυλή

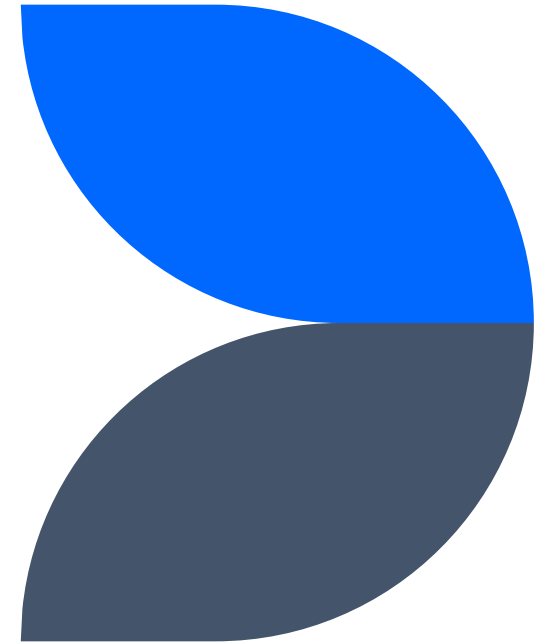
Επισκόπηση βλεννογόνου χειλέων και παρειών

- ❖ **Λιπώδης σφαίρα του Bichat:** σφαιρική μάζα, προεξέχει μπροστά από το πρόσθιο χείλος του μασητήρα. Εξεσημασμένη στα νεογνά
- ❖ **Λευκή γραμμή δήξης:** λεπτή, επηρμένη λευκή γραμμή, οριζόντια από τη γωνία του στόματος προς τα πίσω. Πίεση παρειακού βλεννογόνου πάνω στη γραμμή σύγκλεισης
- ❖ **Caliculus angularis:** προπέτεια του βλεννογόνου κοντά στο πρόσθιο άκρο της λευκής γραμμής δήξης
- ❖ **Παρωτιδική θηλή:** απέναντι από τη μύλη του 2^{ου} άνω γομφίου [εκφορητικός πόρος παρωτίδας (πόρος του Stensen)]
- ❖ **Κοκκία Fordyce:** έκτοποι σμηγματογόνοι αδένες
- ❖ **Πολυάριθμα αγγεία:** διακρίνονται εύκολα κάτω από το λεπτό επιθήλιο

Ψηλάφηση βλεννογόνου χειλέων και παρειών

- Με τα δάκτυλα και των δύο χεριών ή του ενός χεριού
- Χείλη, προστόμιο, παρειά
- **Πολυάριθμοι ελάσσονες σιαλογόνοι αδένες:** κοκκιώδης σύσταση
- **Παρωτιδική θηλή:** μαλακή σύσταση
- **Πόρος παρωτίδας:** ελαστική σύσταση, σχοινοειδής υφή, εκτείνεται από την παρωτιδική θηλή έως το πρόσθιο χείλος του μασητήρα μυ
- **Κεντρικός χαλινός:** πρόσφυση στα προσπεφυκόμενα ούλα ή στην ουλοβλεννογόνια ένωση
- **Πλάγιοι χαλινοί:** πρόσφυση στα προσπεφυκόμενα ούλα ή στο βλεννογόνο της περιοχής των προγομφίων

Εξέταση Υπερώας

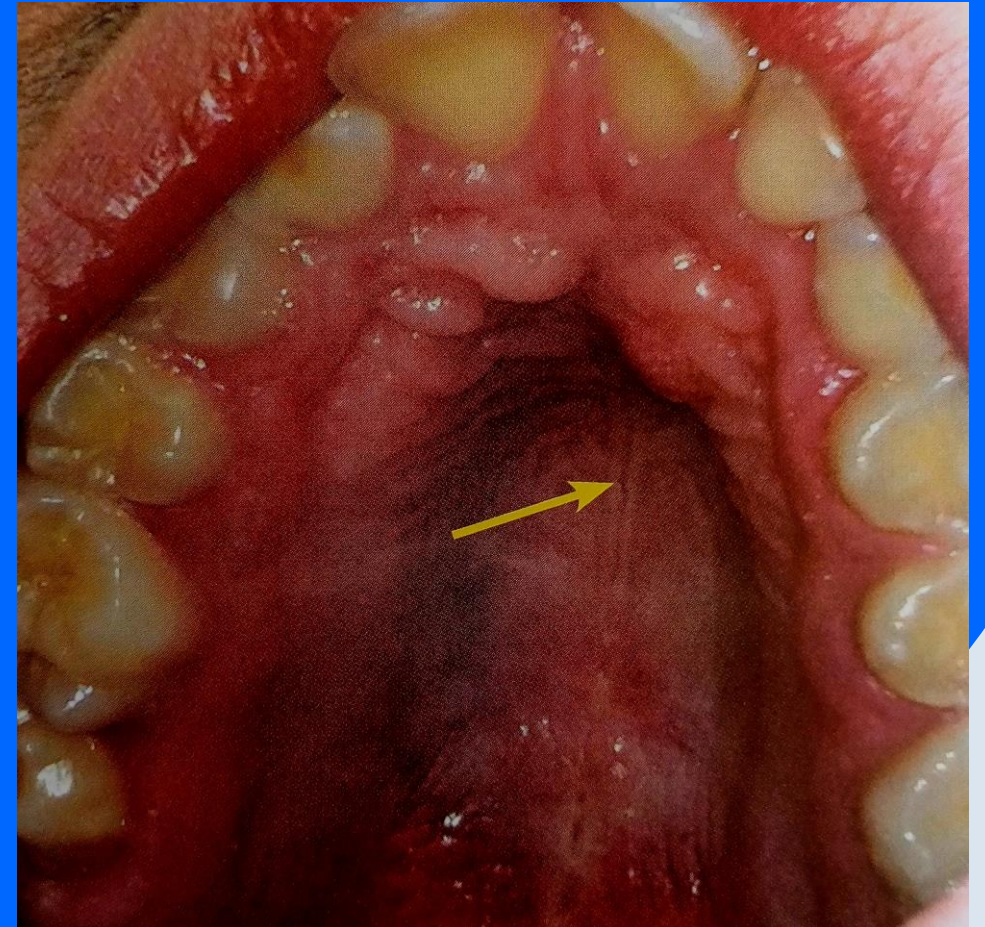
Επισκόπηση και Ψηλάφηση

- Χροιά, υφή, αδένες, πτυχές, μέση υπερώια ραφή, κινητικότητα, μορφολογία, ύψος
- **Ψηλάφηση με ένα δάκτυλο**
- Σκληρή Υπερώα: **ρόδινη ή κυανόφαιη χροιά**
- **Τομική θηλή:** μικρό ωοειδές έπαρμα, πίσω από τους κεντρικούς τομείς (αποτελείται από συνδετικό ιστό, καλύπτεται από επιθήλιο, είναι νευροβριθής)

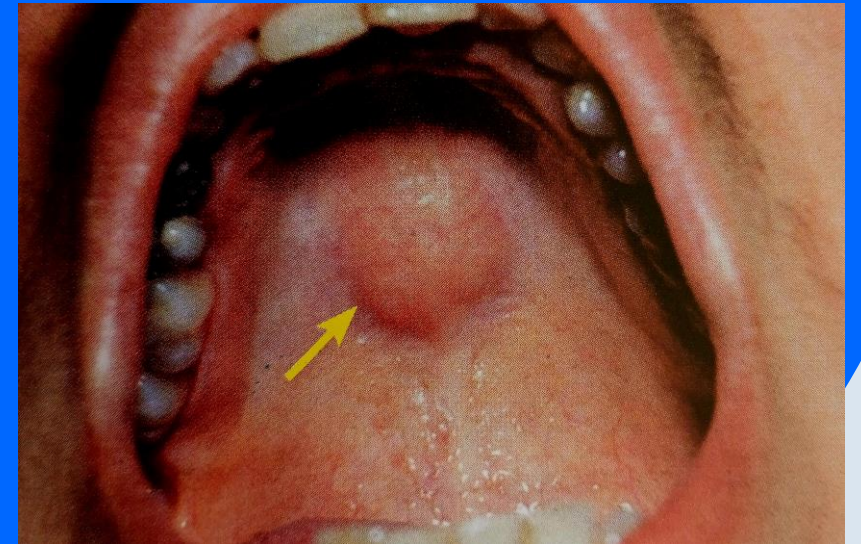
Εξέταση Υπερώας

- **Υπερώια ραφή:** λευκωπή αύλακα στη μέση γραμμή, που αρχίζει από την τομική θηλη και εκτείνεται προς τα πίσω καθόλο το μήκος της σκληρής υπερώας
- **Υπερώιες πτυχές:** πρόσθια μοίρα υπερώιας ραφής, πλάγια και ακτινοειδώς
- **Υπερώια εντυπώματα:** ένωση σκληρής και μαλακής υπερώας, πλάγια της υπερώιας ραφής

Εξέταση Υπερώας

- **Torus palatinus:** υπερώια εξόστωση στη μεσότητα της υπερώιας ραφής
- Μαλακή υπερώα: εντονότερη χροιά του βλεννογόνου σε σχέση με τη σκληρή υπερώα (λεπτό, μη κερατινοποιημένο επιθήλιο)
- Όριο σκληρής μαλακής υπερώας: καθορίζεται από την κινητικότητα της μαλακής υπερώας όταν ο ασθενής προφέρει το γράμμα «Α»
- Σταφυλή: ποικίλλει σε μέγεθος και σχήμα, δισχιδής ή απουσιάζει

Εξέταση εδάφους του στόματος και κάτω επιφάνειας γλώσσας

Επισκόπηση:

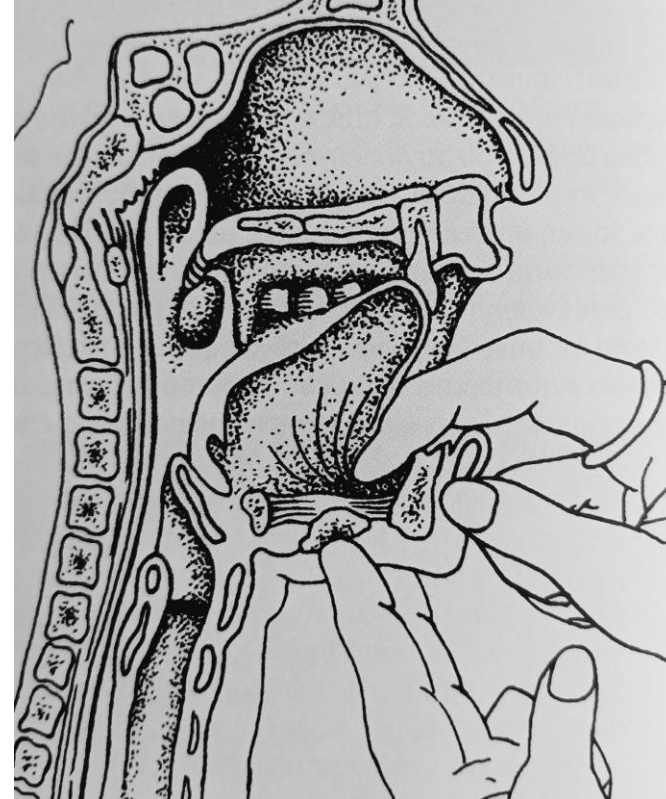
- Αφού ο ασθενής υψώσει τη γλώσσα προς την υπερώα
- υπογλώσσιοι και υπογνάθιοι αδένες, εκφορητικοί πόροι, υπογλώσσιες πτυχές [στόμια εκφορητικών πόρων υπογναθίων σιαλογόνων αδένων (Wharton)]
- Κάτω επιφάνεια γλώσσας: αδένες Blandin-Nuhn, φλεβικό δίκτυο (εξεσημασμένο)

Εξέταση εδάφους του στόματος και κάτω επιφάνειας γλώσσας

Ψηλάφηση:

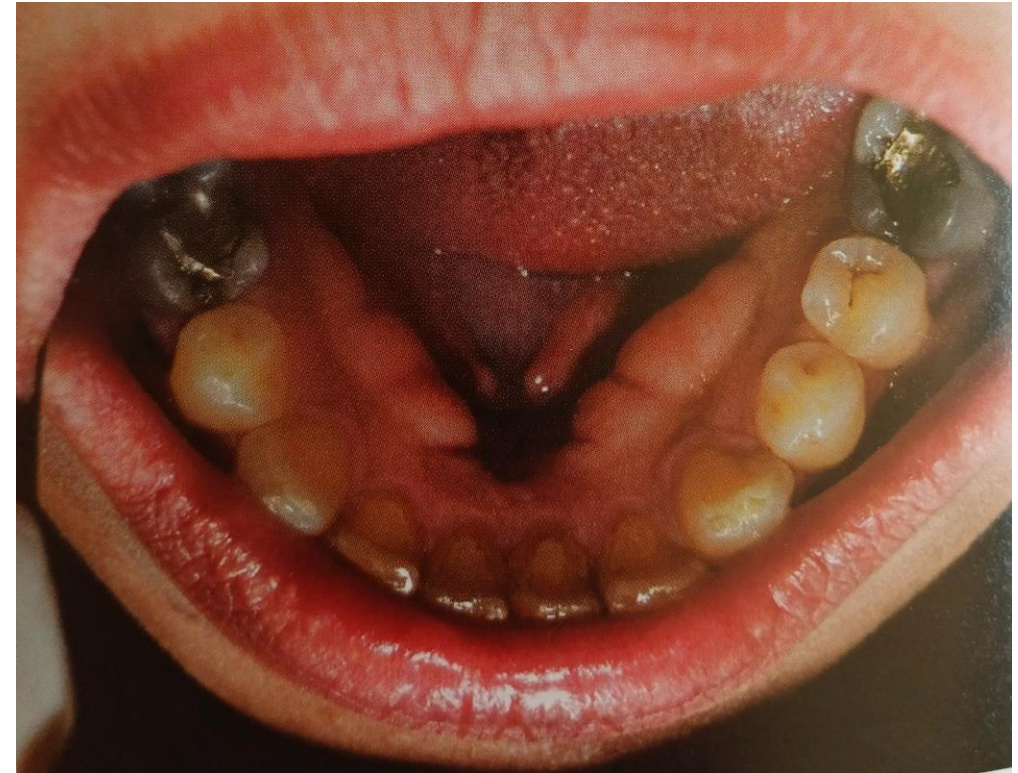
- Με τα δάκτυλα των δύο χεριών
- Κεφαλή του ασθενούς προς τα κάτω ώστε οι μύες του εδάφους του στόματος να βρίσκονται εν χαλάρει
- Αμφίπλευρη ψηλάφηση: αντίχειρες και των δύο χεριών ενδοστοματικά και στα δύο ημιμόρια και εξωστοματικά οι υπόλοιποι δάκτυλοι
- Ετερόπλευρη ψηλάφηση: ο δείκτης του ενός χεριού ενδοστοματικά και οι δάκτυλοι του άλλου χεριού εξωστοματικά

Εξέταση εδάφους του στόματος και κάτω επιφάνειας γλώσσας

Ψηλάφηση:

- Αρχίζει από τη μέση γραμμή του εδάφους του στόματος και συνεχίζεται προς τα πίσω, όσο ανέχεται ο ασθενής
- Έσω επιφάνεια του σώματος της κάτω γνάθου
- Μαλακός ιστός υπογλωσσίων αδένων
- Στερεά μάζα μυών του εδάφους του στόματος
- Γενειακή άκανθα και γλωσσικό νεύρο
- Πρόσφυση γναθοϋοειδούς μυ
- **Tori mandibularis:** γλωσσικές εξοστρώσεις στην έσω επιφάνεια της κάτω γνάθου

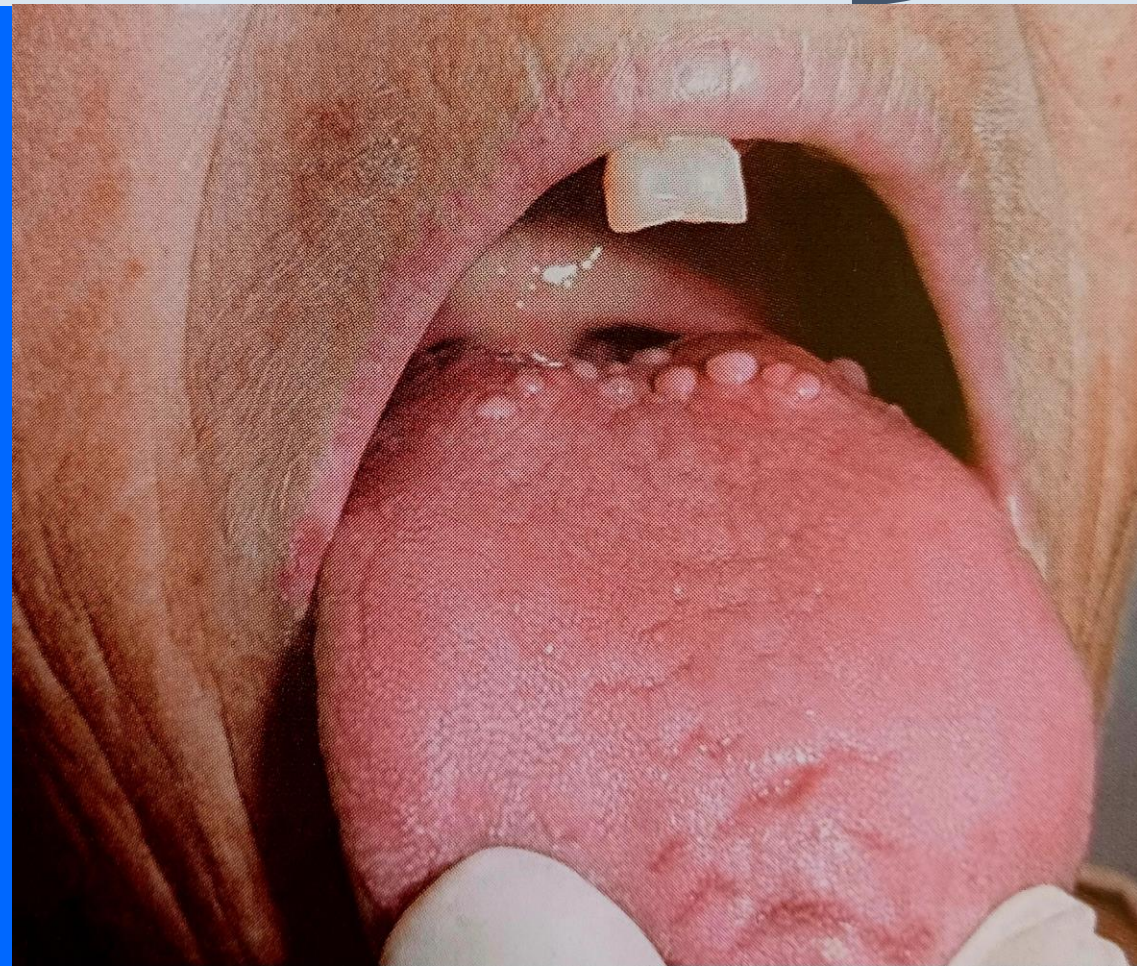
Εξέταση Γλώσσας

- Επισκόπηση και ψηλάφηση: χροιά, θηλές, αδένες, θέση, κινητικότητα, μέγεθος, υφή
- **Οπίσθια μοίρα έως την επιγλωττίδα**
- **Πλάγια χείλη της γλώσσας έως τα παρίσθμια**
- Χρώμα σε θέση ανάπαυσης (μετά την έλξη της προκαλείται υπεραιμία)

Εξέταση Γλώσσας

- Με το δείκτη και τον αντίχειρα του ενός χεριού και με τη βοήθεια γάζας έλκεται η κορυφή της γλώσσας προς τα έξω
- Ραχιαία επιφάνεια: θηλές, αβαθής μέση γλωσσική αύλακα, εντυπώματα δοντιών στα πλάγια χείλη της γλώσσας
- Θηλές της γλώσσας: μυκητοειδείς, τριχοειδείς, φυλλοειδείς, περιχαρακωμένες

Εξέταση Γλώσσας

- Οπίσθια μοίρα της γλώσσας (ρίζα της γλώσσας): με τη βοήθεια κατόπτρου πραγματοποιείται επισκόπηση ως την επιγλωττίδα
- Ψηλάφηση: με ένα ή δύο δάκτυλα του ενός χεριού
- ❖ Πλάγια χείλη της γλώσσας έως τις φυλλοειδείς θηλές: **συνηθέστερη εντόπιση του ακανθοκυτταρικού καρκινώματος στη στοματική κοιλότητα !!!**

Εξέταση Στοματοφάρυγγα

- Επισκόπηση: παρίσθμιες καμάρες, αμυγδαλές, στοματοφάρυγγας
- Κατάσπαση της γλώσσας με γλωσσοπίεστρο
- Διογκωμένες αμυγδαλές σε νεαρά άτομα (φυσιολογικά ατροφούν σε μεγαλύτερα άτομα)

Εξέταση Σύγκλεισης

- Νεογιλή-Μικτή-Μόνιμη Οδοντοφυΐα
- Προολίσθηση ή πλαγιολίσθηση κάτω γνάθου
- **Πρόωρες επαφές**
- Μέγιστη συγγόμφωση (θέση δοντιών)
- Κεντρική σχέση (θέση γνάθων)

Εξέταση Περιοδοντίου

- Χροιά, σχήμα και υφή των ούλων
- Ύψος προσπεφυκώτος επιθηλίου, βάθος ουλοδοντικής σχισμής, ύπαρξη θυλάκων
- Βλεννομικροβιακή πλάκα ή/και τρυγία
- Ρόδινη χροιά
- **Ουλοδοντική σχισμή: έως 3mm το βάθος**
- Κινητικότητα με τις λαβές δύο εργαλείων
- 1^{ου}, 2^{ου}, 3^{ου} βαθμού κινητικότητα

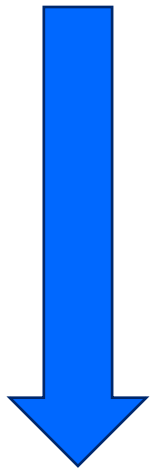
Εξέταση Δοντιών

- Προηγείται η αποτρίγωση
- Κυκλικά: 18→28→38→48
- Επισκόπηση (άμεση ή κάτοπτρο), ανίχνευση (ανιχνευτήρες), επίκρουση (λαβή εργαλείου)
- Χροιά, σχήμα, μέγεθος, αριθμός, θέση, σημεία επαφής, διάβρωση, αποτριβή, κατάγματα, τερηδόνες, κινητικότητα
- Εμφράξεις, προσθετικές εργασίες
- Ρίζες, εξαχθέντα δόντια

Εξωστοματική Κλινική Εξέταση

Ακολουθείται πάντοτε μία σειρά εξέτασης:

Πρόσωπο

Τράχηλος

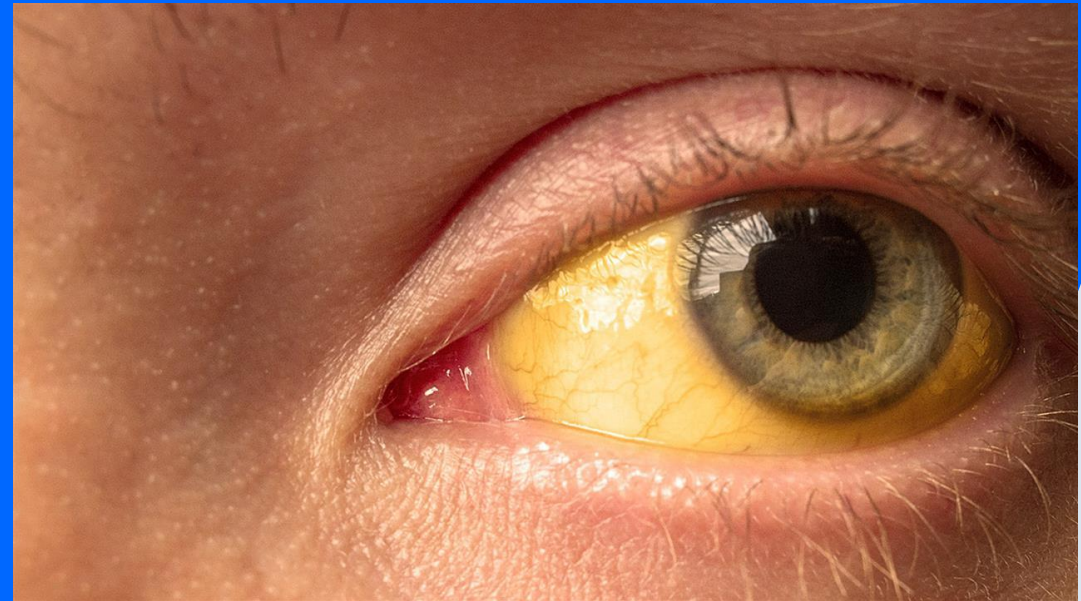
Γνάθοι

Κροταφογναθική Διάρθρωση (ΚΓΔ)

Εξέταση Προσώπου

- Επισκόπηση, ψηλάφηση
- Πρόσωπο, δέρμα, μύτη, οφθαλμοί, μασητήριοι μύες, παρωτίδες, ιγμόρεια
- Δέρμα: υφή, χρώμα, σύσταση, ουλές, μελαγχρωματικές κηλίδες, βαθμός ελαστικότητας, χροιά (ωχρό σε αναιμίες, **ερυθρό σε φλεγμονή**, **κίτρινο σε ηπατικές διαταραχές**)
- Χρώμα επιπεφυκότα, βλεφαρόπτωση, εξώφθαλμο

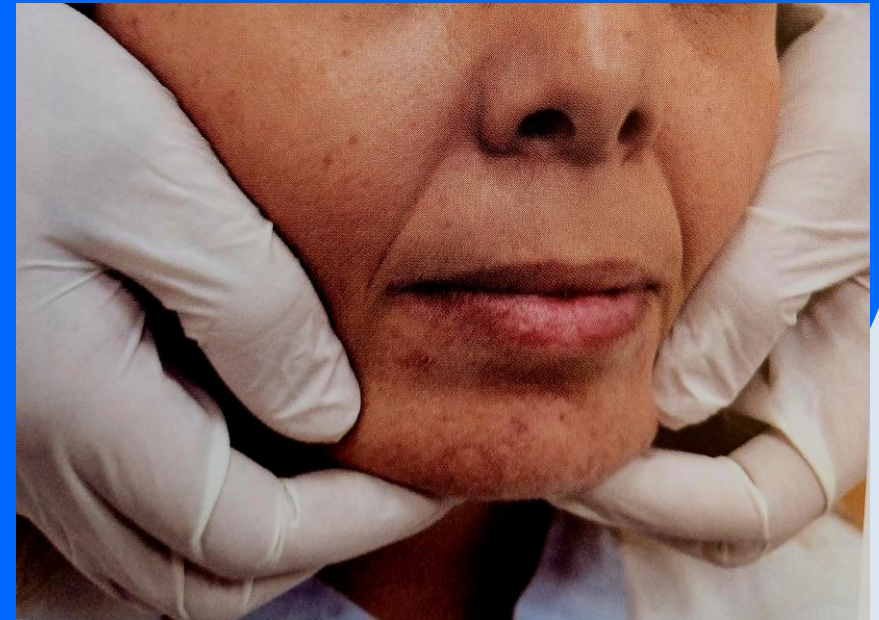

Εξέταση Τραχήλου

- Επισκόπηση και αμφίπλευρη ψηλάφηση

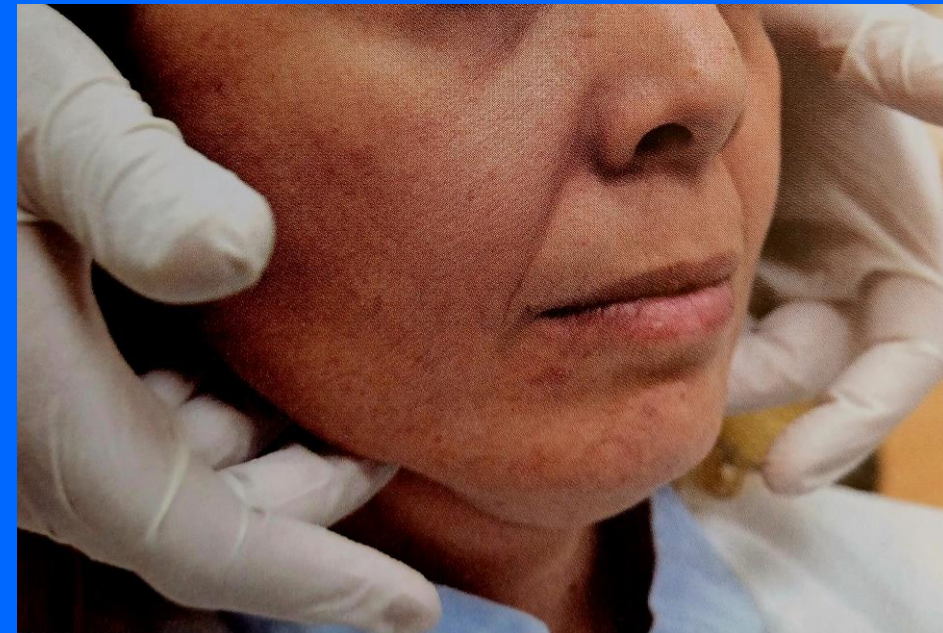
Λεμφογάγγλια προσώπου:

- ❖ **Υπογενεΐδια Λεμφογάγγλια:** στο μέσο της έσω επιφάνειας του σώματος της κάτω γνάθου. Ψηλάφηση με τα δάκτυλα του ενός χεριού. Πίεση στη γενειακή σύμφηση. Δέχονται λέμφο από την **κεντρική μοίρα του κάτω χείλους, πρόσθια κάτω δόντια και περιοδόντιο, κορυφή της γλώσσας, πρόσθια μοίρα εδάφους του στόματος**

Εξέταση Τραχήλου

- ❖ **Υπογνάθια Λεμφογάγγλια:** στα πλάγια της έσω επιφάνειας του σώματος της κάτω γνάθου, αντίστοιχα προς τον υπογνάθιο σιαλογόνο αδένα. Ψηλάφηση με τα δάκτυλα του ενός χεριού. Πίεση πάνω στο σώμα της κάτω γνάθου οπίσθια και προς τη μέση γραμμή. Δέχονται λέμφο από **όλα τα δόντια και το περιοδόντιο της άνω και της κάτω γνάθου** (εκτός των κάτω κεντρικών τομέων), **πλάγια χείλη της γλώσσας**, **πτερύγια ρινός**, άνω χείλος, πλάγια μοίρα κάτω χείλους, **παρειά, άνω μέση μοίρα βλεφάρων**

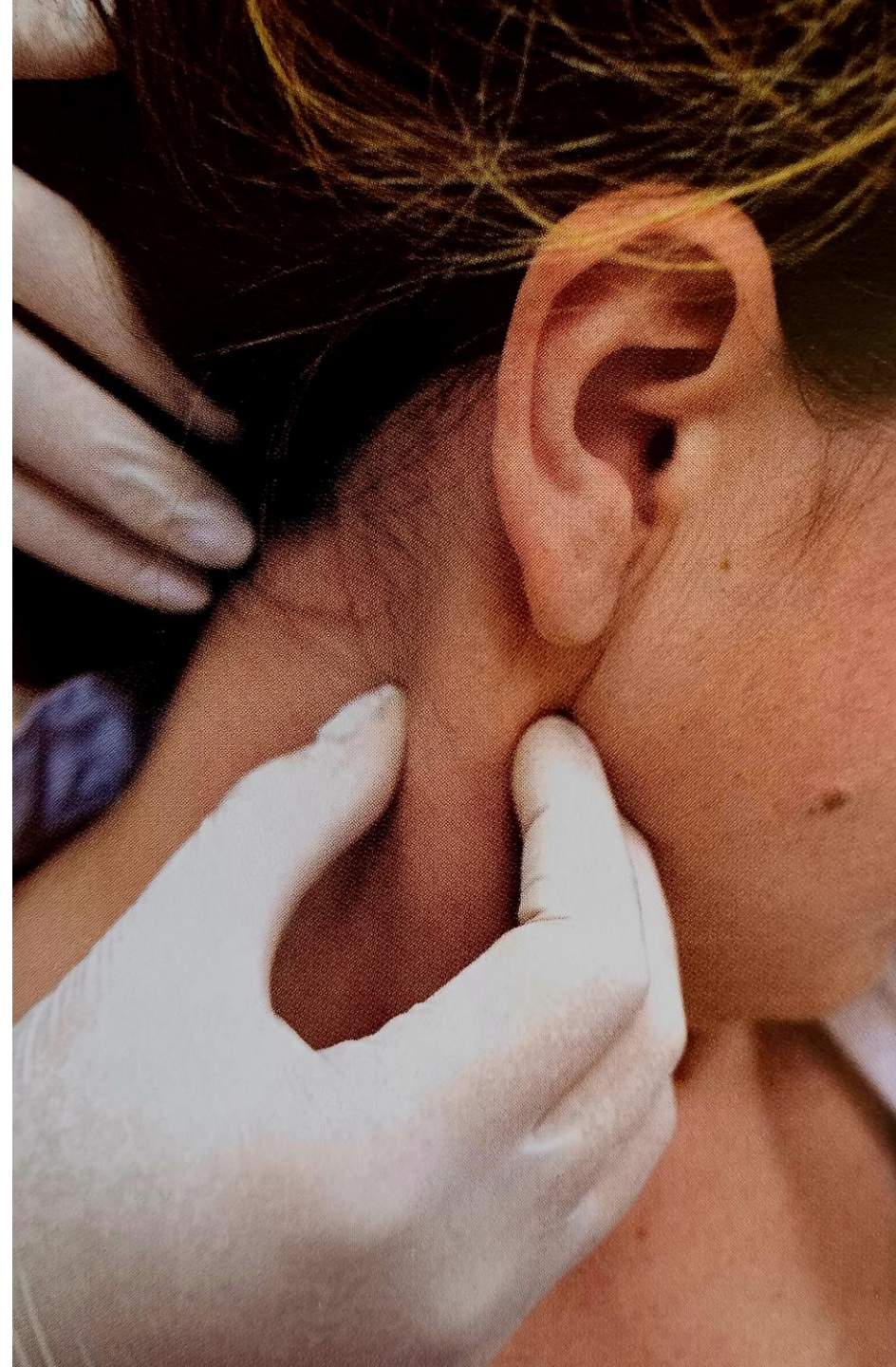

Εξέταση Τραχήλου

❖ Επιπολής και εν τω βάθει Τραχηλικά Λεμφογάγγλια:

- Ελαφρά κεκαμένη μπροστά η κεφαλή του ασθενούς με μικρή στροφή και κάμψη του τραχήλου
- Επιπολής: Ψηλάφηση με τα δάκτυλα του ενός χεριού κατά μήκος του πρόσθιου χείλους του στερνοκλειδομαστοειδούς μυ. Δέχονται λέμφο από την περιοχή του έξω ωτός και της **παρωτίδας**
- Εν τω βάθει: Ψηλάφηση με τα δάκτυλα του ενός χεριού στο οπίσθιο χείλος του στερνοκλειδομαστοειδούς μυ. Δέχονται λέμφο από την περιοχή του **αυχένα, δέρμα ινιακής περιοχής, τμήματα έξω ωτός, οπίσθια και κεντρική μοίρα της γλώσσας, υπερώα, ρινοφάρυγγα, μύτη, λάρυγγα, άνω τμήμα οισοφάγου**

Εξέταση Τραχήλου

Εξέταση Τραχήλου

❖ Μέση περιοχή Τραχήλου:

- **Θέση τραχείας** (παρέκκλιση σε όγκους ή αμαρτίες στη διάπλαση)
- **Υοειδές οστόύν**
- **Θυρεοειδής χόνδρος**

Ο ασθενής σε θέση ανάπαυσης και κατάπνοσης

Εξέταση Γνάθων

- Άνω και κάτω γνάθος: τα μεγαλύτερα οστά του σπλαγχνικού κρανίου
- Επισκόπηση, ψηλάφηση, επίκρουση
- Σχήμα, συμμετρία, πυκνότητα, προσθιοπίσθια σχέση
- **Κινητικότητα, ανάσπαση, κατάσπαση κάτω γνάθου**
- **Μικρογναιία ή μακρογναθία**

Εξέταση Γνάθων

- Ασυμμετρία: ετερόπλευρη αγκύλωση ΚΓΔ, υποπλασία ή υπερπλασία οστών, μετατραυματική ή μετεγχειρητική απώλεια οστικής ουσίας, εκτεταμένη διόγκωση, πλαγιολίσθηση κάτω γνάθου
- Διόγκωση ετερόπλευρη: **οστεομυελίτιδα**, **ινώδης δυσπλασία**, **όγκοι ή κύστες των γνάθων**,
- Διόγκωση αμφίπλευρη: **κληρονομική ινώδης δυσπλασία ή χερουβισμός** (έντονο σημείο πληρότητας του προσώπου)
- Υποχρεωτικά ακτινογραφικός έλεγχος

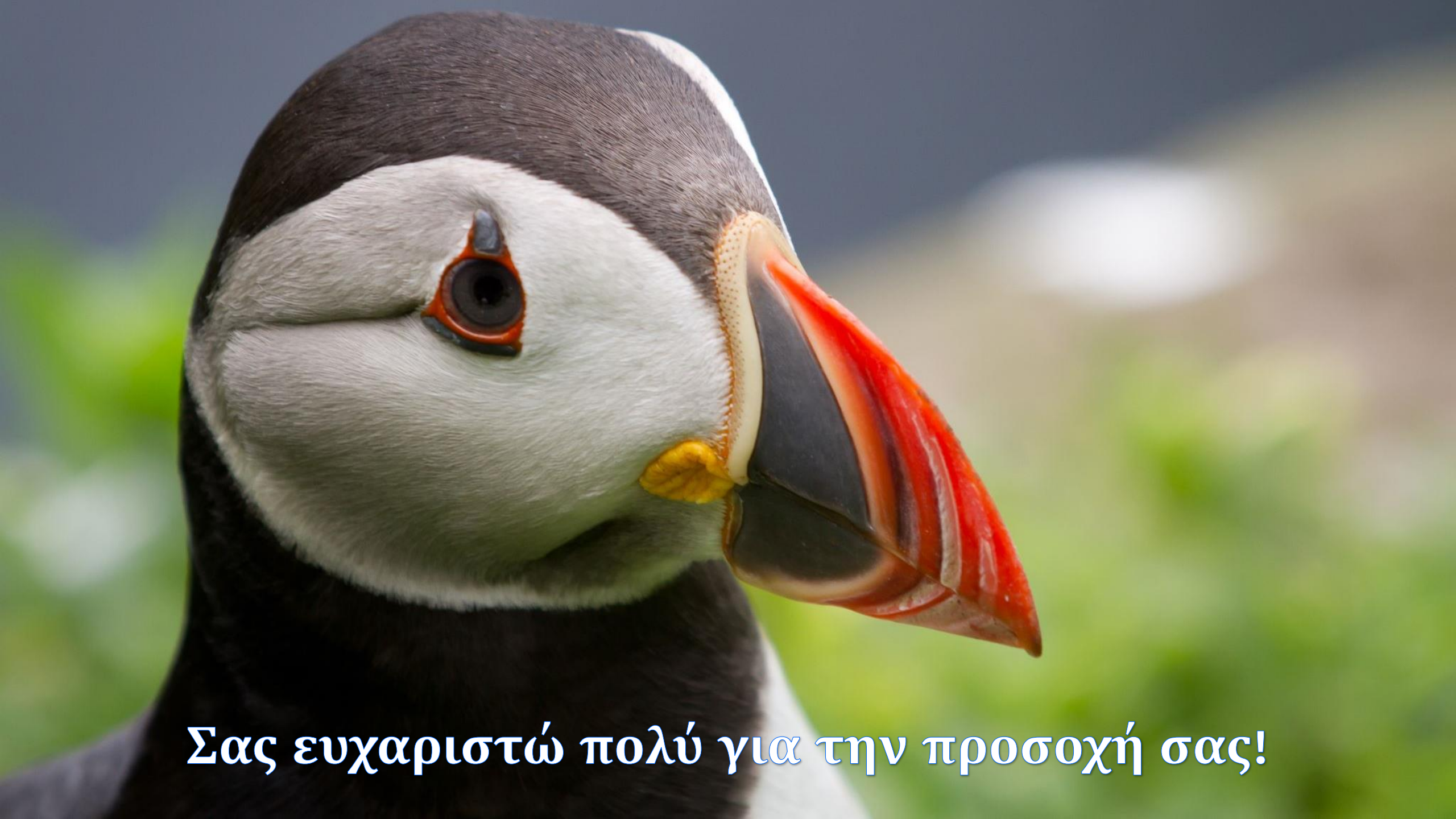

Εξέταση ΚΓΔ

- Επισκόπηση των κινήσεων της κάτω γνάθου (παρέκκλιση κατά τη διάνοιξη)
- Ψηλάφηση ΚΓΔ με τα δόντια σε μέγιστη συγγόμφωση, θέση ανάπαυσης, κεντρική σχέση, σε πλήρη κατάσπαση της κάτω γνάθου. **Δείκτης ή μικρός δάκτυλος και των δύο χεριών εντός των έξω ακουστικών πόρων (αμφίπλευρη ψηλάφηση)**
- Ακρόαση ΚΓΔ με το στηθοσκόπιο ανιχνεύονται και καταγράφονται παθολογικοί ήχοι
- Ψηλάφηση **έξω και έσω πτερυγοειδούς μυ, κροταφίτη και μασητήρα**
- Κλινική λειτουργική ανάλυση μασητικού συστήματος (σύγκλειση, πρόωρες επαφές, μέγιστη συγγόμφωση, κεντρική σχέση, πλαγιολίσθηση, προολίσθηση)
- **Κριγμός ή Clicking**

Εξέταση ΚΓΔ

Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας!